

ELS CRÍTICS

literatura
RAMON PLA I ARXÉ

Vicent Flor ha guanyat amb la seva primera novel·la, 'El carrer de baix', el Premi Joanot Martorell de Gandia. La novel·la és narrada en primera persona pel protagonista —professor universitari i editor— que viu el drama d'un "xiquet d'acollida" alhora que reflexiona sobre alguns aspectes de la societat valenciana

Novel·la i societat valenciana

El carrer de baix

VICENT FLOR

Edicions 62
Barcelona, 2022
329 pàgines

Potser, massa coses. *El carrer de baix* té un argument —situat al País Valencià, en els nostres dies (covid, inclosa)— que es desplega al llarg de la novel·la fins a un desenllaç, diguem-ne, canònic. Tanmateix, el narrador diu que la novel·la es basa en un "quadern" que ell havia escrit amb "el que em preocupa i el que em ve al cap". I el que li "ve al cap" són els fets, però també —reiteradament— la valoració que, des d'una perspectiva social, li mereix el context valencià en què es produeixen. És a dir, la novel·la té un argument, però, alhora, és un contenidor on s'encabeixen materials diversos —fets, reflexions, descripcions, records— que el personatge narrador selecciona, en part, amb el discerniment d'un sociòleg, cosa que dispersa l'atenció de lector i l'allunya de la unitat temàtica del text i de l'experiència humana que s'hi expressa. L'opció del personatge —dir "el que en ve al cap"— és legítima però també és disgregant, la qual cosa, literàriament, afebleix la novel·la.

Vicent Flor (València, 1971) és doctor en sociologia, director de la Institució Alfons el Magnànim i ha tingut un

paper rellevant al Bloc Nacionalista Valencià. Té, doncs, una important presència cultural i política al País Valencià. Tanmateix, hi ha dues característiques de la seva identitat que ajuden a entendre el perquè dels materials que s'incorporen a aquest argument: d'una banda, que Vicent Flor és sociòleg —cinc llibres publicats sobre la societat valenciana— i, d'altra banda, que aquesta és la seva primera novel·la.

Els trets fonamentals de l'argument són, crec, la veu del narrador, és a dir, la personalitat del protagonista que, en primera persona, narra i valora els fets, i, d'altra banda, la tràgica història d'un "infant d'acollida" que el narrador ha volgut integrar a la seva família. Pel que fa a la "veu", hi ha prou indicis per considerar que l'autor, el narrador i el personatge principal són, aproximadament, la mateixa persona i que som, per tant, davant del que anomenem una novel·la d' "autoficció". Aquesta "veu" és complexa, sincera i atreu la comprensió del lector, però aquest narrador és també un generador infatigable de comentaris pròxims a l'obvietat sense que l'ús d'un potent llenguatge literari

EUROPA PRESS

n'atí el sentit. Per exemple: «la vida, dins de les constriccions de classe social, gènere, edat, zona residencial i potser algun altre tret diferenciador més, és atzarosa», o «la vida és [...] una successió caòtica de tristeses i d'alegries, o l'inrevés». La coincidència d'autor i narrador impedeix considerar el nivell de les frases assertives com una manera de caracteritzar al personatge.

L'altra qüestió clau és, com apuntàvem, el noi "d'acollida". No és fàcil fer atractiu un cas —origens desgraciats, reaccions antisocials, drogoaddicció, mentides— que es reitera una i altra vegada, com es reitera també l'afecte i la responsabilitat del narrador per l'adoptat. És difícil, però Vicent Flor ho aconsegueix, i fa aflorar, en el "cas", la tendresa i la tragèdia. I, com no podia ser d'altra manera, tot plegat especiat per la sociologia amb crítiques a la política penitenciària o a l'administració assistencial de la Generalitat Valenciana. En el marc de la sensibilitat del narrador hi ha quatre factors més que el singularitzen: la capacitat de fer atractiu el paisatge de la Vall de Gallinera, a la Marina Alta; la denúncia de la despoblació rural; la valoració de la gastronomia local, i les constants referències a llibres tan insòlits que, em

sembla, no ajudaran el lector a entendre millor el text, però que s'expliquen, potser, perquè el personatge és editor. Un altre aspecte clau —aquest, molt més important— és l'amistat entre el narrador i un amic, ideològicament distants però pròxims en intel·ligència i en voler, que no només es reitera sinó que, al llarg de la novel·la, s'aprofundeix i commou.

La trama se segueix amb interès excepte quan els efectismes, especialment en el desenllaç, volen sorprendre i perjudiquen la novel·la perquè fan difícil l'empatia del lector amb els personatges. Per exemple, quan el dia de l'enterrament del seu millor amic, el narrador copula amb la recent estrenada vídua i ho explica dient que «el millor homenatge que podem fer als morts és viure. I si alguna cosa és el sexe, és vida», o la carta —prèvia al suïcidi— d'un personatge que aprofita les darreres hores per fer una catilinària molt ben escrita contra la societat que l'ha marginat. Limitacions.

A promotional graphic for the book 'Retrat de Juan Piqueras Realitzat per Josep Renau'. On the left is a pink book cover with the title in bold black letters, authors 'ANTONIO CREMADES I PEDRO MONTALBÁN-KROEBEL', and a small green square logo. Below the cover is the text 'PREMI OCTUBRE PERE CAPELLÀ DE TEATRE 2021 EX AEUO'. On the right is a black and white portrait of a smiling man. At the bottom, the title is repeated in large white letters, followed by the authors' names and the award. Below that, it says 'NOVETATS 3i4 Edicions Tres i Quatre / València'. At the very bottom, it says 'Pots seguir-nos a Facebook i Twitter' and 'Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat'. A large '3i4' logo is overlaid on the bottom right.